

209442

59

(084.122)

Sz. sorozat, 16. szám

FAEKÉTŐL A TRAKTORIG

KIADJA
A NÉPMŰVELÉSI MINISZTERIUM
OKTATÁSI OSZTÁLYA

BUDAPEST, 1950

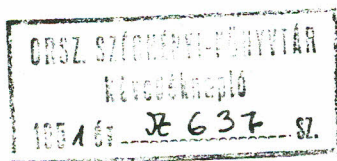
T U D N I V A L Ó K

A BESZÉLŐ KÉPEK előadásszövegeit és filmdiasorozatait az illetékes megyei tanács népművelési alosztálya díjtalanul kölcsönzi. Az odaszállítás költségei a kölcsönző hivatalt, a visszaszállítás költségei a kölcsönvevőt terhelik. Közérdek, hogy a szövegkönyveket és a filmdiasorozatokat felhasználásuk után azonnal visszaküldjük a Megyei Tanács Népművelési Alosztály címére. A kölcsönzött előadásszövegekért és diasorozatokért a kölcsönvevő hivatal anyagi felelősséggel tartozik. A szöveget változtatni (áthúzni stb.) nem szabad, különösen kíméljük a filmdiasorozatokat a karcolástól.

A vetítettképes előadásokkal kapcsolatos tapasztalatok, indítványok és észrevételek közlését a Népművelési Minisztérium VI. főosztálya (Budapest, V., Báthory-u. 10. V. em.) bárkitől köszönettel veszi.

Az 1949—50. oktatási évadban megjelent vetítettképes előadásszövegek és filmdiasorozatok címjegyzéke a füzet borítólapjának hátsó oldalán található.

Ennek az előadásnak a szövegét és képanyagát a Népművelési Minisztérium Oktatási Osztálya állította össze.

209442

A előadás képei

1. Asóbot.
2. Szarvasagancs-kapa.
3. Fakapa.
4. Kezdetleges faeke.
5. Egyiptomi faeke.
6. Rabszolgák eke elé fogva.
7. Tehénnel szántó rabszolga.
8. Római eke.
9. Rákóczi-korabeli eke.
10. Magyar eke 1848-ból.
11. Vaseke.
12. 1800-as évekből való gőzmasina.
13. Gőztraktor 1880-ból.
14. **Traktorgyártás** (felirat).
15. Vasöntés.
16. Alkatrész formálása.
17. Gépszerelde.
18. Szovjet gépüzem.
19. A sztálingrádi traktorgyár udvara.
20. Ajándéktraktorok.
21. **Élet a gépállomáson** (felirat).
22. Abonyi gépállomás táblája.
23. Hosszúpályi gépállomás dolgozóinak felvonulása május 1-én.
24. Traktorjavítás.

25. Gépállomás javítóműhely.
26. Látogatás a gépállomáson.
27. **Munkában a gépek** (felirat).
28. Őszi mélyszántás.
29. Szántás tehénnel.
30. Éjjeli szántás.
31. Tárcsás-boronák a gépszín előtt.
32. Tárcsás-borona munkában.
33. Sztálinyec-tárcsás boronával.
34. Vetés több géppel.
35. Kukoricakapálógép munkában.
36. Cukorrépa kapálás traktorkapával.
37. Kévekötő aratógép munkában.
38. Kombájn.
39. EMAG AC 400-asok.
40. Motoros vontató.
41. Cséplés.
42. Rizsarátás.
43. Tarlóbuktatás tárcsával.
44. Tarlóbuktatás ekével.
45. Versenytabla a gépállomáson.
46. **Gépek az öntözés szolgálatában** (felirat).
47. Motoros öntözőgép.
48. Szivattyútelep.
49. Szivattyúgép munkában.
50. Vízvezető csőhálózat.
51. **Magyar újítók találmányai** (felirat).
52. Tengeri ültetőgép.
53. Répakapálógép.
54. Universalis kapálógép.
55. Burgonyajavitógép.
56. Nagyszerű szovjet mezőgazdasági gépek.
57. Fűkaszalógép.
58. Rönkvontatógép.
59. Szovjet kombájn.

60. Sztálinyec traktor.
61. Villanytraktor.
62. Villanytraktor munka közben.
63. Transzformátor állomás.
64. Rádióleadás a gépállomáson.
65. Kombájn munkában.
66. Kombájnok.
67. Billenő rakterületű autó.
68. Vagonok megrakása elevátorral.
69. Réparakodógép.
70. Gyapotkultivátor.
71. Gyapotszedő kombájn.
72. Napraforgószedő kombájn.
73. Lenkombájn.
74. Kukoricaarató-kombájn.
75. Facsemeteültetőgép.
76. Répaszedő kombájn.
77. Permetezés repülőgépről.
78. Felvonuló traktorok.

Faekétől a traktorig

Sok ezer évvel ezelőtt az emberiség gyermekkorában készítette az ősemler az első kezdetleges szerszámokat.

1. Ez az ásóbotnak elnevezett szerszám volt a földművelés legelső eszköze. Rajza az ősemler barlangjainak falán maradt meg. Attól az időtől kezdve, hogy földművelésről beszélhetünk, mintegy 6—7 ezer esztendeig volt az ásóbot az eke elődje.
2. Ez a kép még mindig meglehetősen furcsa eszközt mutat be. Pedig az ásóbotnál valamivel ügyesebb szerszám, a szarvasagancsból készült kapa.
3. És ezután még egy fokkal jobban használható kezdetleges fakapa következik. Ezzel a fakapával dolgoztak a régi Egyiptom földművelői.
4. Ez már a kezdetleges faeke. 5700 évvel ezelőtt készítették. Ezzel a szerszámmal, ha kínosan is, de már összefüggő nagyobb területet lehetett megmunkálni.
5. A régi Egyiptomban ilyen faekét használtak. Amint a képen látjuk nincs kereke az ekének, ezért ahhoz, hogy felkarcolja vele barázdáját, a földművelőnek magának kellett a megfelelő szögben és magasságban tartania az egész alkotmányt.
6. Rabszolgák eke elé fogva. Mint ez a régi rajzolat is bizonyítja, a faeke első igavonója maga az ember volt. Hosszú évszázadokig így volt ez. Egyrészt, mert még nem ismerték az állatok felszerszámozását, másrészt pedig olcsóbb volt a rabszolga, mint az állat ereje.

7. Azonban az ember fizikai ereje nem sokáig volt képes arra, hogy a fejlődéssel növekvő igényeket kielégítse. Így aztán az igavonó szerepét évszázadok során egyre inkább átvette az állat.
8. Képünk a római ekét ábrázolja. Itt már a „lengő“-faeke kereket kap. Később csoroszlyát is. Mintegy két és félezer éve annak, hogy a régi rómaiak így tökéletesítették az ekét. Néhány évszázad múlva az ekelemez is vasból készült már.
9. Nálunk pl. Rákóczi-korában — a 18. század elején — ilyen ekével túrták a földet a jobbágyok.
10. Az 1848-as szabadságharc idején a Dunántúlon még ilyen ekével szántottak.
11. Az elmúlt évszázad során az eke elérte mai, korszerű alakját.
12. Az 1800-as évekből való ez a kezdetleges gőzmasina, amelyik szántás közben drótkötélen vonszolta az ekét.
13. 1880-ban Blinov, orosz feltaláló megalkotta az első lánctalpas gőztraktort, a mai nagyszerű traktorok őst. Ezzel technikailag lehetővé vált, hogy az ember a gép erejét állítsa a földművelés szolgálatába.
14. Traktorgyártás (felirat).
15. Hogyan készül a traktor? Képünk azt a pillanatot ábrázolja, amikor a 2000 fok hőmérsékletű izzó, folyékony vasat öntik.
16. Gőzkalapács rettenetes ütésekkel formálja az izzó alkatrészt. Sok szakértelmet és gondosságot igényel ez a munka.
17. A hatalmas üzemben versenyben dolgoznak a munkások, hogy minél több traktort kapjon a falu. Az alkatrészeket a gépteremben szerelik össze.
18. Egy szovjet üzemet látunk. Sínen gördülnek tovább a félig kész traktorok.
19. A világ leghatalmasabb traktorgyára; a sztálingrádi traktorgyár udvarán a kész Sztálinycek százai sorakoznak.
20. Ott gyártották ezeket a traktorokat, melyeket hosszú vonatsorok hoztak Magyarországra, a Szovjetunió ajándékaként,

- hogy gépállomásainkon a legjobb, a legtökéletesebb munkát végezhessek vele a traktoristák.
21. Élet a gépállomáson (felirat).
 22. Magyar Állami Mezőgazdasági Gépüzem abonyi gépállomása. Egyre több faluban emelkedik büszkén az ilyen tábla. A Párt tanácsára kormányzatunk hozzálátott, hogy a Szovjetunió példáját követve megvalósítsa a gépállomáshálózat kiépítését.
 23. A hosszúpályi gépállomás munkásai boldogan mennek május elseje ünneplésére. Közös az örömük a falu dolgozóival, mint ahogy a hétköznapokon is közös erőfeszítéssel munkálkodnak a jobb terméseredményekért.
 24. A gépállomásokon tervszerű munka folyik. Ennek biztosítására minden időszaki munkát a gépek felülvizsgálata és kijavítása előz meg. A kép azt mutatja, amint a javítóműhelyben átvizsgálnak egy traktort.
 25. Minden javítási munkát elvégeznek a gépállomás javítóműhelyében. Vakító tűzsugarat lövel a hegesztő-pisztoly.
 26. Látogatók érkeztek, hogy megismerkedjenek a gépekkel. Az állomás dolgozói büszkén mutatják a traktorok sorát a gépszínen.
 27. Munkában a gépek (felirat).
 28. A báróhegyi termelőcsoport földjein őszi mélyszántást végez a traktor. Soha nem kapott még ilyen jó talajmunkát a magyar föld. 25 cm a szántás mélysége, legalább 3 mázsa búzával többet terem holdanként a föld ilyen szántás után.
 29. Ahogy szaporodnak a gépállomások, egyre kevesebb lesz azoknak a száma, akik így szántanak, mert tudják már a dolgozó parasztok, hogy a traktor jobb munkát végez, megkíméli őt minden hold föld felszántásánál 27 km gyaloglástól.
 30. Ha a rossz időjárás miatt késés van az őszi szántásnál, akkor a jó időben éjjel is lehet traktossal szántani. Reflektor segítségével ugyan olyan értékes munkát végeznek éjjel, mint nappal.
 31. Az őszi magágy jó előkészítéséhez kiváló szerszám a tárcsásborona.

32. A traktorvontatású tárcsás-borona elősegíti a talaj morzsalékos szerkezetének kialakulását.
33. Ha a Sztálinyec húzza a tárcsás-boronákat, kétszer-háromszor olyan gyorsan megy a munka, mert több gépet lehet utána akasztani.
34. A traktor ezmester, sokféleképpen lehet felhasználni. Így aztán jól halad a vetés, ha 3 gépet kapcsolnak össze. Ezt a munkamódszert a szovjet traktoristáktól tanulták gépállomásaink dolgozói.
35. Nemcsak a szántás és vetés munkájánál lehet a traktort felhasználni. Mint a képen látjuk 120 cm magas kukoricatáblában is igen eredményesen dolgozik a traktorvontatású, 15-soros kukoricakapálógép. Két-három forduló s egy holdat már meg is kapált.
36. Meghálálja a cukorrépa a gyakori kapálást. Traktorkapával sem áll végigfutni a földön. Nem gond ötször-hatszor megkapálni a répát. Ez is segít abban, hogy a 200 mázsás holdankénti átlagtermést elérjük.
37. A munka dandárja az aratás. Itt is segít a gépállomás. Sokszáz traktorvontatásos kéveköti-aratógép dolgozott az elmúlt nyáron az országban.
38. Amit nem győzött meg látástól-vakulásig tartó verejtékes munkával 40 ember, azt gépkezelővel — egy műszakban — könnyen elvégzi a kombájn.
39. Szovjet gépek mintája alapján készültek ezek az „EMAG” AC 400-asok, a magyar arató-cséplőgépek. 1400-at gyártunk belőlük az ötéves terv során.
40. Négyet-ötöt is fordul a traktoros vontató a behordásnál addig míg az ökrös- vagy lovasszekér elballag a szérúbe. Ötéves tervünk során egyre több motoros vontatót alkalmazunk.
41. A gépállomások cséplőgépei versenyben dolgoznak, hogy mentől előbb biztosítsák a dolgozó nép kenyerét.
42. Új növény, új gép. Éjjel is arattak a dömsödi rizsföldeken.

43. Nem száradhat ki a tarló és nem gazosodhat el, mert a gépállomások kellő időben elvégzik a tarlóbuktatást, ezt a rendkívül fontos talajmunkát. Egyik helyen tárcsával...
44. ... másutt meg ekével végzik a tarlólántást.
45. A gépállomás dolgozói a versenytáblát figyelik. Így ellenőrzik, ki milyen eredménnyel erősíti munkájával a békét, milyen erőfeszítésekkel járul hozzá a szocializmus építéséhez.
46. Gépek az öntözés szolgálatában (felirat).
47. Most már az öntözés szolgálatába is sok új gépet állítunk be. Ez a kiváló motoros öntözőgép különösen alkalmas a zöldségfélék öntözésére.
48. Ez a kép a Duna-Tisza közötti öntözőmű szivattyútelepét mutatja be, innen kapják a vizet a környező termelőszövetkezetek földjei.
49. Percenként sokszáz liter víz árad ki a szivattyúk torkából. Dolgoznak a szivattyúgépek, hogy bő termést adjon a rizs.
50. Ilyen permetező rendszerű öntözőgépeket és szabad vízvezető csőhálózatot is alkalmazunk állami gazdaságaink öntözéses területein.
51. Magyar újítók találmányai (felirat).
52. Képünk egy kiváló magyar újítási eredményt, a négysoros tengeriültetőgépet mutatja be. Ez a gép 5—6 ember kézi munkáját takarítja meg. Ezenkívül pedig gyorsabban is dolgozik, oly sebesen halad a vetés, amilyen gyorsan vontatják a gépet.
53. Földi István répakapálógépevel jó minőségi munkát lehet végezni. Több sorban egyszerre porhanyítja meg a talajt ez a gép. Alkalmazása számúzi a derékfájdító kézi kapálást. Ezt a gépet különösen az összefüggő nagy répatáblákon lehet gazdaságosan kihasználni, mint pl. a tszcs-k és az állami gazdaságok földjein.
54. Ez a 15-soros gépvontatásos, univerzális kapálógép kiválóan alkalmazható a kukoricánál, a napraforgónál és a többi kapásnövényeknél is. Ennek alkalmazásával tizedére csökken a munka.

55. Amíg kézierővel egy hold burgonyát vetünk el, addig ennek a gépnek alkalmazásával 4 hold burgonyát lehet bevetni.
56. Nagyszerű szovjet mezőgazdasági gépek (felirat).
57. A világ legfejlettebb, leggépesítettebb mezőgazdasága a szovjet mezőgazdaság. Ezt a nagyteljesítményű fűkaszáló-gépet, mely száz ember munkáját végzi egy nap alatt ugyancsak a Szovjetunió küldte. A gép elején és két oldalán van elhelyezve a fűkaszáló szerkezet, melyekkel egyszerre közel 7 méter széles rendet lehet vágni. Gépkísérleti Intézetünk számára, ahol az új mezőgazdasági gépeket szerkesztjük meg, igen sok olyan mintagépet küldött a Szovjetunió, amelyeknek alapján nálunk is megindulhat a gyártás.
58. Nagy örömmel fogadták erdészeti dolgozóink a szovjet erdei rönkvontató és rönkemező gépet, mely hihetetlenül meggyorsítja és megkönnyíti a fakitermelés igen nehéz munkáját.
59. Megjött a szovjetmintájú kombájn. Ennek alapján készültek az EMAG AC 400-asok.
60. Nézzük meg jól ezt a képet. 5 hatalmas vetőgépet húz a Sztálinyec-tractorkor.
61. Nálunk még egyelőre ismeretlen a villanytractorkor, mert ezeknek alkalmazásához igen kiterjedt elektromos hálózatra van szükség. Új erőművek létesítésével mi is lehetővé tesszük majd a villanytractorkor használatát. Ez a gép olcsóbb és jobb munkát végez, mint a motoros tractorkor.
62. Méri a mély barázdát. A háttérben egy másik típusú szovjet villanytractorkor látható.
63. A képen a villanytractorkor transzformátor-állomását látjuk. Ez a mozgó mezei áramerősítő telep biztosítja a villanytractorkor üzemeltetését.
64. A hatalmas kiterjedésű szovjet földeken a gépek munkáját rádióon és telefonon irányítja a gépállomás. Ugyancsak a rádiót meg a telefont használják akkor is, ha valami nehézség merül fel munka közben.
65. Ez a kombájn, amit képünk bemutat — nemcsak arat és csépel, hanem a mellette haladó teherautókra rá is rakja a ga-

- bonát. Újabban a kombájnrá ráakasztják még a tarló-tárcsát is.
66. A kolhozparasztok legkönnyebb és legszebb munkája az aratás, mert a gépek végzik el a munka nehezét. Büszkék is a kolhozparasztok a gépállomásokon felsonakozó kombájnok tömegeire.
 67. A kombájnoktól a gabonát billenő rakterületű autón szállítják el a gyűjtőhelyekre. Ezzel a kiváló géppel rövid ideig tart csak a rakodás.
 68. A vagonba való rakást is gépekkel végzik a Szovjetunióban. Ez az elevátor úgyszólván percek alatt rakja meg a vagon.
 69. Ez a egyszerű réparakodógép ugyancsak megrövidíti és megkönnyíti a rakodás nehéz munkáját.
 70. Alig van olyan mezőgazdasági munka a Szovjetunióban, amelynél ne játszana döntő szerepet a gépesítés. A 40—50 mázsás holdankénti gyapottermés egyik titka a nyolcszor-tízszer való kultivátorozás. Ezzel a motoros gyapotkultivátorozóval gyakran lehet ezt a munkát elvégezni.
 71. A termésbetakarítást is gép végzi a gyapotcserjéken. Ez a gép 20 mázsa gyapotot is képes naponta begyűjteni. Így rekkenő hőségben 50—60 gyapotszedő munkás helyett dolgozik.
 72. A napraforgószedő-kombájn nemcsak learatja a tányérokat, hanem ki is csépeleli a magot, ugyanakkor a növény szárát is felszedi.
 73. Keserves munka a lennyűvés kézzel. A lenkombájn azonban megkíméli a szovjet munkásokat ettől a munkától. Egy óra alatt több mint másfél hold lent arat le a gép amellelt, hogy a magokat kicsépeleli. Teljesítménye 60 ember egynapi munkájának felele meg.
 74. Hátt még a kukoricaarató-kombájn. Ez aztán a pompás gép. Ez a gép leszede, megtisztítja és kimorzsolja a kukoricát, a szárból pedig rögtön takarmányt készít, amelyet azonnal lehet silóznii.
 75. Ki gondolt volna arra minálunk, hogy még a facsemeték ültetését is lehet géppel végezni. Sőt amint képünk mutatja ez

a nagyszerű gép egyszerre 7 sor facsemetét ültet el ásó, kapa nélkül. Az emberek feladata csak annyi, hogy a csemetéket az adogatóba rakják.

76. A répaszedő kombájn nemcsak kiszedi, hanem meg is fejeli a répát s azonnal kupacokba rakja.
77. A szovjet ember még a repülőgépet is beállította mezőgazdasági szolgálatra. A nagykiterjedésű gyümölcsöst repülőgépről permetezik.
78. A hatalmas Szovjetunió tette lehetővé, hogy gépesíthessük mezőgazdaságunkat. Vonulnak a traktorok egy magyar falu utcáján. A gépek segítségével egyre gyorsabb ütemben építik a szocializmust falvainkban. A béke fegyvere, a szocialista mezőgazdaság.

A „Beszélő Képek“ 1949—1950. oktatási évadban megjelent előadásszövegeinek és filmdiasorozatainak címjegyzéke.

Szabad Föld Téli Esték:

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom (Sz.—1. sz.)

Képek a szovjet kolhozok életéből (Sz.—2. sz.)

Szovjetunió, a béke őre (Sz.—3. sz.)

Sztálin élete (Sz.—4. sz.)

Moszkva felé tekint a világ (Sz.—5. sz.)

A szovjet falu kultúrélete (Sz.—6. sz.)

Felszabadult ország — felszabadult nép (Sz.—8. sz.)

Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Tenyészállatvásár
(Sz.—9. sz.)

Aratás a nagyszénási „Dózsa“ termelőszövetkezetben
(Sz.—10. sz.)

Boldog jövőnk — öt éves tervünk (Sz.—11. sz.)

800 millió ember a békéért (Sz.—12. sz.)

A koreai nép harca a szabadságért (Sz.—13. sz.)

Második parasztküldöttségünk útja a Szovjetunióban (Sz.—14. sz.)

Képek néphadseregünk életéből (Sz.—15. sz.)

Faekétől a traktorig (Sz.—16. sz.)

Természettudományi:

A csillagos ég (T.—1. sz.)

Az állattenyésztés új útjai (T.—2. sz.)

Micsurin a természet nagy átalakítója (T.—3. sz.)

Művészeti:

A szovjet festőművészet (M.—1. sz.) (Színes üvegdíapozitív.)

Híradó:

Győr-Sopron-, Hajdú-Bihar-, Pest-, Veszprém-, Zala-megyei híradó (H.—1. sz.)

Felelős kiadó: Szántó Miklós.

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-utca 10.

Felelős vezető: Radnóti Károly.